

MAGYAR POLGÁR

Előfizetési árak:

Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyed évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr. — Egyes szám ára 5 kr.

Feloldó szerkesztő és kiadótulajdonos:

AJTAI K. ALBERT.

Szerkesztőség: belkirály-utca 6. sz.

A lap szellemi részét illető minden közlemény ide intézendő.

Kiadóhivatal: belközép-utca 4. sz.

Megjelenik a lap minden nap, az ünnep- és vasárnapok kivételével.

Hirdetések □ cmként 5 kr., nyitlér egy sor területenként 20 kr.

Teendők és kilátások.

Kolozsvár, nov. 27.

A munka az emberé, az áldás az Istené. Ezt mondja a példabeszéd. A mi azt teszi, hogy az ember küzd és dolgozik, de az eredmény nem függ mindig csak ettől. Ime: előttünk is föl van torlódva a határidőhöz kötött sok dolog. Az elintézésre váró ügyek sokasága nem is áll arányban a határidő rövidségével. A kilátások? Az eredmény? A hangulatok és viszonyok hullámain hányódnak: igazán isten kezében vannak.

Nálunk még csak hagyján. A kiegészítést mi elintéztük, még pedig törvényesen. Még az állami pénzügyek akadálytalan menetéről is gondoskodtunk a négyhónapos fölhatalmazási törvénnyel. De hátra vannak a közös ügyekre vonatkozó intézkedések: a delegációk és a kvóta. Ezekben a törvényhozás holnap teszi meg a kezdeményező lépéseket a delegátusok megválasztása s a kvóta-javaslatnak bizottsági tárgyalása által.

De Ausztria még ennyire se ment. Ott még se költségvetés, se indemnity, a mi különben minket szorosan nem is érdekel; de sem törvényozásilag elfogadott kiegészítés, a melyből a szükségszakasszal is csak egy rész van kibírdetve, sem a viszonyosság alkotmányos biztosítása, a mik aztán már reánk is nagyon tartoznak. Nem is beszélve a kvótáról s az elmér-

gesedett parlamenti viszonyokról, no meg az ellenünk irányuló indokolatlan ellen-szenvről, a melyek súlyosbítják a különben se nagyon vigasztaló helyzetet. Ne feledjük az itteni sorozatból az átutalás függő ügyét se, a mely még a szükségszakasszal se hirdettetett ki, ámbár a viszonyossághoz oly szorosan odatartozik, hogy mi csakis itt kereshetünk némi re-kompenzációt.

Ime tehát: Magyarországon a kvóta és a delegációk, Ausztriában ezeken kívül a budgetprovizorium (költségvetésről már nem is beszélhetünk!) s az átutalási törvény vannak hátralékban. Ezekkel így vagy úgy végezni kell ez évben, vagyis — az ünnepek leszámításával — körülbelül egy rövid hónap alatt. Vajjon az óhajtott alkotmányos módon végezhetünk-e?

Vegyük a kilátásokat. Nálunk csak a szélső ellenzéken fordul meg a dolog s csak a kvóta jó tekintetbe. Mert a közös szükségletek leszállítása s az előre hirdetett nagy költségemelések ad akta helyezése következtében a delegációk tárgyalásai nagyobb hullámokat nem vernek, komolyabb nehézségeket nem okoznak.

A kvótára vonatkozó ellenzéki akció pedig körülbelül úgy áll, hogy a kormány terminusait alig fogja megzavarni. Ugy látszik, hogy a biggadtabb elemek fölfogása nem enged a zajosabb és makrább elemeknek. S az a körülmény utoljára is nagy erővel esik mérlegbe, hogy a dolgo-

kon késhegyig menő obstrukció se változtatna. Mert tegyük föl a reájuk legkedvezőbb esetet: hogy az obstrukciót a határidőn túl is kibírnák. Ez esetben a korona döntene a kvótára nézve, miután a két törvényhozás nem tudott megegyezni. A döntés pedig nem térhetne el a bizottságok megállapodásától. Így tehát az erők megfeszítésének semmi realis célja. A zászló becületeért pedig mindent meg lehet tenni a rendelkezésre álló idő alatt. Szólt Kálmán udvarias figyelme erre is kiterjedt az idő beosztásakor.

Nagyobb nehézségek várhatók Ausztria részéről. Mert habár maga a korona is közbelépett a viszonyok javítása érdekében, még mindig nem állítható biztosan, hogy e lépés eredményre is vezet. A mit rövid idő előtt nálunk tapasztaltunk, hogy a kormány „fejét” követelték, azt látjuk most oda át, a hol a jobboldal hajthatatlanabb része: az ifju csehek az obstrukció leszereléséért a kormányelnök föllázását követelik, a ki a nyelvrendeleteket visszavonta. Jelszavuk az, hogy Clary grófnak nem adnak se kvótát, se indemnityt, se átutalási törvényt. És e merev álláspontból csak az utolsó pillanatokban kezdtek a megindított kompromisszum-tárgyalások alatt lealkudni valamit. Ezek után nincs kizárva, hogy Ausztriában is alkotmányos uton intézzenek el mindent uj-évig.

Ez a kedvezőbb kilátás s hozzátehetjük: nem egészen alap nélkül. Mert

Az óra feltalálása.

Irtó és fölvásta Bournáz János az iparosok számára f. hó 19-én rendezett ingyenes előadás alkalmával.

Bizonyára már az ősember is szükségét érezte annak, hogy életének egyik-másik eseménye és mozzanata idejét megjegyezze és meghatározza. A természet maga figyelmeztette arra, hogy bizonyos tűnemenyek folyton ismétlődnek; pl. észrevette a nappalok és éjjelek váltakozását, épen úgy a természet megiljedésének, virágzásának és hervadásának folytonos ismétlődését.

Tehát a nappalok, éjjelek és évszakok lehetnek az ember első időmértekei, a mik aztán valaki megfigyelte, hogy a test árnyéka a nap egyik felében folyton rövidül, a másikban pedig hosszabbodik s hogy a mikor a nap a legmagasabb állásába jut, az árnyéka legrövidebb és állandóan egy irányt mutat. Így megtalálta az ember a délpontot, a mely a napot két egyenlő részre osztotta. De fokozatosan kifejlődött az emberben a vágy, hogy még kisebb időmértekekkel is mérhessen. Így keletkezett az óra. Már a legrégibb népek a nappalt s az éjszakát is 12 egyenlő részre osztották.

Miért épen 12 részre? Némely tudósok szerint az egyiptomiak észrevették, hogy az u. n. kutyatejű majom, a mely állat előttük különös tiszteletben állott, nappal is, éjjel is egyenlő időközökben épen 12-szer szokott vizelni.

Ezek a tudósok bizonyára nem valami nem-es származást tulajdonítottak az óráknak. De akárhogy álljon a dolog, mégis bizonyos, hogy

az óra az egyiptomiaknak egyik főistenségétől, Horustól kapta a nevét.

De nem szabad azt gondolnunk, hogy a régi népek órája a miénkkel azonos volt, mert ők külön számítottak nappali és éjjeli órákat, t. i. a nap fölkelésétől a lenyugvásig eltelt időt, azaz a nappalt s ugy az éjjelt is külön felosztották 12 egyenlő részre. De minthogy tudvalevőleg a nappal és éjjel hossza folyton változik, tehát az óra is folyton hossz és más volt. Az éjjeli és nappali óra minden évben csak kétszer volt egyenlő, t. i. a márcz. 21. és szept. 22-iki éjnap egyenkor, a mikor a nappal és éjszaka egyenlő.

Ilyen órákkal számítottak a görögök és rómaiak is. Az ó-korban az órákat rendszeresen nem számokkal jelölték s csaknem minden nép-nél más-más elnevezéseket találunk.

A görög földműves napfelkelteiről, az ökröknek járomba fogásáról, a reggeli és ebéd elkészítéséről beszélt.

A rómaiaknál a városi ember a különböző órákat a kakas kukorikolásait pitymalatlak, reggelnek, délebed után a nap lementének stb. nevezte. A táborban pedig órváltások szerint számították az időt.

S még a középkorban is az egész kereszténység, az egyház példájára, az órákat a különböző istentiszteletek szerint nevezte el.

A kínaiak minden órának valami állatnevet adtak, pl. az első patkány, a második ökr, a harmadik tigris s a 12-dik disznó.

A tudósok, nevezetesen csillagászok azonban ott a százaz főlószást használják.

A mult században, nevezetesen a nagy forradalom idejében Franciaországban is megpróbálták a napot 10 órára, s az órát 100 perczre fölosztani, de ez a fölosztás nem birt meghonosodni s ismét csak visszatért a régi rendszer.

Még ma is látni olyan órákat, melyek ezen beosztás szerint jártak.

Nemcsak az órák hosszára, de a számítás kiinduló pontjára nézve sem egyeztek meg a különböző népek.

A babylonok és perzsák napfelkelteiről számították a napot, így tehát folyton változó kiinduló pontot használtak. Sokkal általánosabb volt az a szokás, hogy az éj beálltát vették alapul, ami a tudósok szerint abban a fölfogásban leli magyarázatát, hogy a teremtés kezdetén sötétség volt. Általánosan az éjet a nappal szülőjének nevezték s a régiek mythológiája vagy hitregye szerint előbb Diána vagy a hold lett s csak azután Apollo vagy a nap.

Az olaszok még nem is olyan régen, naplementétől számították a napot 1-től 24 óráig.

Az arabok a délpontot vették kiindulásul, s ugyan így tesznek a mai csillagászok is, s ez a legtermészetesebb, mert ezt az időpontot a lehető legpontosabban megfigyelhetjük.

Manapság azonban az egész művelt világ, annak a hitbeli hagyományának hódolva, a mely szerint Jézus Kr. éjtelkor született, a napot éjtel-től számítja.

Az órák ősei kétségkívül a napóra s a viz-óra. Az elsőre nézve a pálmafa, — mond Beru-rodin de Saint-Pierre, — a legtökéletesebb nap-

ugy látszik, hogy az osztrák ellenzék enged a nemzetiségi viszonyok törvényes rendezésére vonatkozó ígéreteknek. De csakis ezeknek. A mit azért emelünk ki, mert ebben a magyar ellenzék czáfolatát látjuk. Itthon ugyanis tele torokkal hangoztatják, hogy mi a magasabb kvótában az osztrák vizsaly hadisarczát fizetjük. Ha ez állana, ebből az következne, hogy a kvótánk fokozása minden hullámot elcsöndestit s a normális viszonyokat helyreállítja. De mit tunk? Az eredmény nyílt városságra hozatala semmi hatással se volt az osztrák viszonyokra. Tehát ezeknek forrása nem a mi megpumpolásunkban, hanem a nemzetiségi versengésben volt és van.

És ha a kedvezőbb kilátások nem ütnének be? Akkor Ausztriában teljes szigorral alkalmazkazzák a szükségzakaszt a kiegyezés s a viszonyosság biztosítása végett. A kvótát pedig a korona állapítja meg egy évre. Főnnakadástól tehát egyáltalában nem tarthatunk s üzleti viszonyaink kedvezőbb alakulása szempontjából talán ez a fő. Hogy azonban a két állam politikai és anyagi érdekei általában a kedvezőbb, az alkotmányos megoldáshoz fűzött remények teljesülését kívánják: ez már csak azért is kétségtelen, mert csak így módon biztosíthatnánk magunknak tiz zavartalan esztendő belügyeink rég óhajtott rendezésére.

A kvóta a pénzügyi bizottságban.

A mint Budapestről írják nekünk: ma hétfőn e hó 27-én kezd meg a képviselőház pénzügyi bizottsága a kvóta-törvényjavaslat tárgyalását. A kormány, — mint tudósítónk illetékes helyről értesül — el van készülve arra, hogy a bizottság függetlenségi tagjai nagyobb vitát provokálnak, a melyben nemcsak a Kossuth-párt tagjai: Kossuth, Komjáthy, Justh és Barta Ödön vesznek részt, hanem Ugron Gábor is, mégis arról van meggyőződve, hogy e bizottsági tárgyalás legfőleg három napot vesz igénybe s a jövő szerdán véget ér, úgy, hogy decz. 4-én már a képviselőház elé kerülhet a javaslat.

A jövő heti munkarend. A képviselőház a jövő héten, a míg a pénzügyi bizottság a

óra, a mely nemcsak az órákat és évszakokat mutatja meg nekünk árnyékával, hanem új levelein még a különböző hónapok is meglátszanak.

A napórának, mint általában a csillagászati tudományoknak is a bölcsőjét Kaldéában keressük, melynek termékeny földjén buján tenyésznek a pálmák.

A legelső óra valószínűleg a pálma volt.

De bármilyen erős is legyen a fa, a szél mozgítja; s a mint nő is, a magassága folyton változik s aránylag még csak rövid életű. S bizonyára ezek a körülmények késztették az emberek arra, hogy a lát kéopitménnyel helyettesítsék. Különösen Egyiptomban nagyon magas kőoszlopokat, u. n. obeliszkokat emeltek.

Görögországban állítólag Antemander nevű tudós állította fel az első napórát.

A kínaiak már Kr. e. 2 ezer évvel ismerték a napórát.

Nagy esemény számba ment, a mikor Augustus császár Egyiptomból egy körülbelül 24 méter magas obeliszket Rómába szállítottatott s a Mars mezején felállíttatott, a hol, Plinius szerint, nemcsak a délet, hanem a nappalok és éjelek hosszát is megmutatta.

Már a régi zsidók is használták a napórát a Kr. e. 8. században, a mint az kitűnik a Királyok könyvéből, a mikor azt mondja, hogy az Isten csodaképen az Achazius napórája árnyékát néhány fokkal hátrább vitte, hogy Ezekiel profétát életét meghosszabbítsa.

A görögöktől reánk maradt művekben gyakran találkozunk a napórával, melynek árnyéka

kvótát tárgyalja, a hazai iparnak adandó kedvezményről és az újoncz-provizoriumról szóló törvényjavaslatokat tárgyalja. Valószínű, hogy a mentelmi bizottság jelentései is a Ház elé kerülnek.

A néppárt és a kvóta. Az országgyűlési néppárt csak hétfői értekezletén határozta a kvóta tárgyában követendő magatartására nézve. Hir szerint a szavazást nem teszik pártkérdéssé.

Az osztrák helyzet.

Bécs, nov. 26.

Az osztrák politikai helyzet a legutóbbi órában sem vesztette el válságos jellegét. A csehek, a kik a csendes obstrukciót már megkezdtek, most azon panaszkodnak, hogy obstrukciójukat nem veszik komolyan és azzal fenyegetőznek, hogy meg fogják mutatni, miszerint ők külön eszközökkel is tudnak dolgozni.

A csehek főtörökvése most arra irányul, hogy bár obstrukciójukkal egyedül állanak a többségi pártok közt, mégis lehetővé váljék a többség további fennmaradása, a mi eddig sikerült is nekik, főként Dipauli és Fuchs közbenjárása folytán.

Hétőn a képviselőházban belejezését tervezik a kiegyezési javaslatok első olvasásának. Előbb azonban ki fogják fejteni álláspontjukat a baloldali pártok is a kiegyezési javaslatokhoz. Kedden megkezdik a budget-provizoriumot, melynek elintézése után az átutalási törvényjavaslatot veszik elő. A csehek itt óhajtnak a fősztát megvinni, mivel a javaslat gyors elintézésére a kormány a legnagyobb súlyt helyezi.

*

A jobboldal végrehajtó-bizottságának közelebb: üléséről a Narodni Listy a következőket jelenti: Az ülés megtartását különösen a cseh tagok követelték, még pedig azon czélból, hogy a jobboldal többi pártjaihoz való viszonyukat tisztázzák. Az új csehek ugyanis az obstrukciós terveikkel a többség több pártjával ellentétes helyzetbe kerültek. Ezért provokálták a jobboldali pártok végrehajtó bizottságának ülését, hogy azzal, ha lehet, oly értelmező határozatot fogadjassanak el, a mely szerint a csehek a többség kötelekében továbbra is megmaradjanak, de azért az obstrukciót saját speciális céljaik elérésére tovább folytathassák.

Engel dr. mindjárt az ülés elején szót kért és hanglyozta, hogy a vita folyamán bizonyára tisztázódni fog a többségi pártok egymáshoz való viszonya. A vita folyamán, a mely csak este nyolcz órakor ért véget, valamennyi párt meg egyezett abban, hogy a többség jelenlegi alaku-

lásában továbbra is fentartandó és hogy a csehek, a mennyire lehet, valamennyi párt támogatni fogja jogos küzdelmükben.

A szlovének ezen az ülésen panaszkodtak a miatt, hogy a kormány a cilly-i járásbírósg elnökévé Wurmsert nevezte ki, a kit a legradikálisabb német nemzeti férfunak ismernek. Daczára annak, hogy a terület lakosságának 95%-a szlovén, mégis elfogadták volna egy német nemzetiségű férfiú kinevezését, csak a nemzetiségi harcokban tulságosan exponált Wurmsert elfogadni nem hajlandók.

A végrehajtó-bizottság ülésén az osztrákok és az ifju-csehek között némi közeledés jelei mutatkoztak.

A végrehajtó-bizottság ülésén ugyanis kitűnt, hogy a csehek az obstrukciót bizonyos rekompenzáció fejében abbanhagyni hajlandók. A csehek határozott álláspontja az, hogy kézzelfogható siker nélkül az obstrukciótól nem állanak el.

Első sorban Kindinger igazságügyminiszternek a kabinetből távozását követelik.

Ha az igazságügyminiszter most távozik helyéről, akkor a korona által állami szükséglet gyanánt megjelölt törvényjavaslatoknak a többi pártok által való elfogadását nem akadályozzák meg. Ezen javaslatok elfogadása után azonban újabb követelményekkel fognak előállni. Első sorban a cseh nyelvnek használatát követelik Cseh- és Morvaországban a belügyek intézésénél.

A németek rendkívül megnehezítettek a kormány és a csehek között megkezdett tárgyalások miatt. A németek már eddig is bizalmatlansággal viselkedtek az új kormány iránt, de a csehekkel való tárgyalások különösen azért okoznak nyugtalanságot, mert azt hiszik, hogy a csehek az ő rovására fogják kielégíteni. Mindazonáltal a németek nagynehezen megnyugodtak, a midőn megtudták azt, hogy a tegnapi tárgyalások a kormány és a csehek között tulajdonképpen csak általános természetűek voltak és semmiféle pozitív indítvány azokon el nem fogadtatott.

*

A 14. §. módosítása tárgyában kiküldött bizottság szombatn délelőtt a belügyminiszter és az igazságügyminiszter jelenlétében ülést tartott.

Zallinger a következő indítványt nyújtotta be:

Ha olyan időben, mikor a Reichsrath nincs együtt és a késedelem veszedelem nélkül idejekorán össze sem hívható, előáll a Reichsrath legutóbbi ülése alatt előre nem látott szükségessé olyan elhalasztathatlan rendeletek kibocsátása, a melyekhez az alkotmány értelmében a Reichsrath hozzájárulása szükséges, akkor ilyen rendeletek császári rendelkezés útján

lábakban kifejezve szolgált a különböző órák megjelölésére. Pl. a vendégeket arra az órára hívták meg, a mikor az árnyék 12 láb hosszú.

Rómában minden nyilvános téren volt egy-egy kikiáltó, a ki a napóra árnyékát figyelve, az egyes órákat a népnek kikiáltotta, épen úgy, a mint mai napig is a törököknél a muezzein a templom tornyáról figyelmezteti az ájtatos muzulmánokat az ima idejére.

A legnagyobb szabású napórát Tosconelli szerkesztette a florenczi székesegyház kupoláján 92 m. hosszú mutatóval.

Érdekes lehet a Palais-Royal napórája is Párisban, a mely egy kis ágyuval van ellátva, a mely pontban 12 órakor magára esül.

A napóra társa, illetőleg kiegészítője volt a vizóra; a mennyiben az első a nappali, az utóbbi pedig az éjjeli órákat mérte.

Sőt azt lehet mondani, hogy a napórát is egyenesen a vizórának köszönhetjük.

Mert a míg az árnyék mozgása nem egyforma, úgy, hogy az egyik órában az árnyék eltérése nagyobb, mint a másikban, a miért is nem lehet a napóra lapját egyszerűen egyenlő részekre flosztani.

Addig a vizóra, a mely nem más, mint egy meghatározott tartalmú edény, melyből keskeny részen a víz kifoly s így könnyen szabályozható, úgy, hogy a járása egyenletes lesz.

A míg belőle a vizikifoly addig az árnyék a napórán tovább halad; s hogy ha már most mindig, a mikor egy bizonyos mennyiségű víz

kifolyt, az árnyék helyét megjelöljük, megkapjuk a napóra kellő beosztását.

A vizóra segítségével egyszerűen és pontosan meg lehetett volna állapítani a mai óra tartamát, mert az egyik déltől a másikig eltelt időt könnyen fel lehetett volna osztani pl. kétszer 12 órára.

Azonban sajátságos, hogy a mint már említett, a régiek ragaszkodtak ahhoz, hogy a nappalt és az éjjelt külön osszák fel két részre; tehát az ók órájuk mindennap változott s a vizórárt is úgy iparkodtak szerkesztetni, hogy ezt a változó órát mutassa. Igazán bámulatos, hogy mennyire bonyolodottá tették azt az egyszerű eszközt és az egész időmérést.

Igazi zsenialításra vallanak azok az ókori remek, a melyeket Vitruvius római író leír s a melyeknek (a helyett hogy az órákat egyenlőkké tegyék) az volt a feladatuk, hogy az órákat egyenlőtlenné tegyék.

A vizóra úgy a görögöknél, mint a rómaiaknál nagyon el volt terjedve. Sőt egy régi római törvény a nélkülözhetetlen házi eszközök közé sorozza. Hízi használatra alkalmazták még a homokórát is, a melynek legegyszerűbb alakját még ma is használják némelyek tojásfőző órának.

Nagy szerepe volt a vizórának az igazságszolgáltatásban is.

Demosthenes, híres görög szónok, egy bűnös ember megbüntetését kérve a bíróságtól, azt mondja, hogy ha a vádlott minden bűnét föl kellene sorolnia, a világ összes vizórái sem volnának erre elegendők.

Megjegyzendő, hogy a görög vagy római

ideiglenes törvényerővel kibocsáthatók, a mennyiben sem az állami alaptörvények módosítását, sem az államkincstár állandó megterhelését vagy valamely állami tulajdonnak az elidegenítését, sem új adók és illetékek behozatalát vagy meglévő adók és illetékek fölemelését nem vonják maguk után.

Az ilyen rendeletekért, a melyet valamennyi miniszternek kell aláírnia és az állami alaptörvénynek erre a rendelkezésre való kifejezett hivatkozással kell kihirdetni, az egész minisztérium felelős. A minisztérium köteles azonkívül, ha inszignia rendeletekről van szó, azonnal intézkedni, hogy a Reichsrath az esetben, ha elnapolva vagy zárva van, legkésőbb hat héttel, az esetben pedig, ha a képviselőház mandátuma lejárt vagy a képviselőházat feloszlatták, legkésőbb nyolcz héttel az ilyen rendelet kihirdetése után összehívjon. A rendeletet a Reichsrathban és pedig első sorban a képviselőházban, a megnyitástól számított egy héten belül elő kell terjeszteni.

A Reichsrath mindkét házának legkésőbb összehívásától számított hat héten belül kizárólag a végre tartandó üléseknek határozatot kell hoznia a kibocsátott rendeleték jóváhagyásának megadásáról vagy megtagadásáról és ez ülések megtartása s a határozathozatal megtörténte előtt a jelzett határidőn belül a Reichsrathot sem elnapolni, sem bezárni, sem a képviselőházat feloszlalni nem szabad.

Ezeknek a rendeleteknek ideiglenes törvényereje megszűnik, ha a kormány nem hívta össze idejekorán a Reichsrathot, vagy nem kérte idejekorán a Reichsrath jóváhagyását, ha a Reichsrathot időnek előtte elnapolják, vagy bezárják a képviselőházat időnek előtte feloszlatták, vagy ha a Reichsrath egyik vagy másik háza egyszerű szótöbbséggel megtagadja a jóváhagyás megadását.

Az egész minisztérium felelős azért, hogy ilyen rendeletek, a mint ideiglenes törvényerejűket elvesztették, azonnal hatályon kívül helyezzessenek.

Az új pénz.

Budapest, nov. 26.

Köztudomású, hogy 1900. évi január 1-vel a koronaérték mint egyedüli és kizárólagos törvényes érték lép az eddigi osztrák érték helyébe. A pénzügyminiszter részletes utasítást bocsájtott ki a koronaértékben való közkötelező számítás és könyvelés tárgyában.

Hivatalos rövidítések k = korona; f = fillér; k. é. = koronaérték.

biróság mindig a vizóra szerint szabta meg azt az időt, a meddig a rádió vagy vádolt ügyvéd-jének beszélnie szabad.

Egy külön tisztviselő volt megbízva avval, hogy a vizorát kezelje és ellenőrizze. S a mikor a kiszabott idő letelt, egy kis pálcával való kopogtatással figyelmeztette a szónokot, hogy a beszédet be kell végeznie.

Panaszkodtak is minduntalan az ügyvédek, hogy a viz nagyon siettetli őket beszédjeikben s hogy bizonyítékaik a viz hatalmának vannak kiszolgáltatva.

Persze az is előfordult, hogy az óra felügyelője egyik-másik ügyvéd által megvesztegetve tudta a módját annak, hogy miként kelljen a viz folyását lassítani vagy a másik fél rovására siettetni.

A legszenálisabb vizorát szerkesztette Ktesibius, a melyet a mai kor tudósai igréknek utánozni valamennyire, az ókori írók leírásai nyomán.

Valóságos remekmű és a kinézése is festői. Művészes talpazaton, melyre Apollo van festve, a mint a nap szekerét hajtja, egy csinos oszlop emelkedik, melyen alulról fölfelé a nappali és éjjeli órákat jelző 24 vízszintes vonás van. Az oszlop egyik oldalán egy szomorú arcú kis amor ontja a könyeit egy medenczébe (valószínűleg a mulandóságon keseregve); a másik oldalon pedig fürge kis gyermek emelkedik mind feljebb és feljebb s kis pálcával a kezében mutatja az órákat s a mikor a 24-ik órához ért, akkor hirtelen leszál az első órát jelző vonásig, valószínűleg egy rejtett szivornya folytán, hogy ismét újból kezdje az emelkedését.

A koronaérték érmei a koronaértékben teljesítendő minden fizetésnél oly mennyiség erejéig fogadandók el, a mely mennyiségig azokat az állami pénztárak a törvény értelmében fizeteskép elfogadni tartoznak. Ép ugy földhasználandók ezek az érmei a koronaértékben teljesítendő fizetéseknél is, és pedig oly mennyiségben, a mely mennyiség erejéig a magánforgalomban a törvény erejéig elfogadandók.

Az osztrák értékű ezüst egyforintosok addig, a míg azokat a törvényhozás forgalmon kívül nem helyezi, a koronaértékben teljesítendő minden fizetésnél a koronaérték érmei helyett az ezüst egyforintost két koronával egyenlőnek véve, korlátlan mennyiségben elfogadandók, illetve azokkal korlátlan mennyiségben kifizetés teljesíthető. Ugyanez áll az ausztriai veretű érmekre is.

Az 5 forintos és 50 forintos államjegyek a koronaérték érmei helyett, a törvényszerűen fennálló általános kötelezettségeknek megfelelően fizeteskép elfogadandók. Hasonlóképpen korlátlan mennyiségben fogadandók el és fizetésre földhasználandók az osztrák-magyar bank bankjegyei, akár ausztriai, akár koronaértékre szólnak. Ellenben a koronaértékben teljesítendő fizetéseknél a m. kir. pénztárak és hivatalok a koronaérték érmei helyett, a kereskedelmi érmekül vert aranyakat, az 1869. évi XII. t. cz. alapján vert nyolcz és négy forintos aranyérmeiket és a kereskedelmi érmekül vert levantei tallérokat fizeteskép sem el nem fogadhatják, sem nem adhatják. Ha a m. kir. állampénztáraknál és hivataloknál torgalomból kitiltott érmek és fizetési eszközök fordulnak elő, ez az illetékes kir. járásbírósnak bejelentendő. A felek által beszereltetett ily érmek vagy fizetési eszközök bűnjel gyanúján visszatartandók és megfelelően kezelendők. Az arany értékérmek, vagyis a huszkoronások és tíz-koronások, minden fizetésnél, mely koronaértékben, még pedig akár ércpénzben, akár papírpénzben teljesítendő, névértékükben elfogadandók. Az állami és egyéb közpénztárak minden ily magyar vagy ausztriai veretű érmet, a mely nem másképpen, mint a rendes forgalom útján fogyott meg súlyában, fizeteskép elfogadni tartoznak.

A fizetéseknél való elfogadás tekintetében tehát nem képez különbséget az a körülmény, hogy az érme a teljes törvényes súlylyal vagy már csak a törvényes forgalmi súlylyal bíróan, avagy még a törvényes forgalmi súlylyal is csekélyebb, ha az érme külalakjából arra lehet következtetni, hogy a súlycsökkenés csak a hosszabb forgalom és az e közben beállott természeteszerű kopás folytán állott be. E tekintetben támpontul szolgálhat az évszám. Ha a fizetéseknél oly ma-

gyar vagy ausztriai veretű arany érték-érmek kerülnek a pénztárak elé, melyek elfogadása a fizetésnél ki van zárva azért, mivel súlyuk más módon, mint a rendes forgalom folytán fogyott meg, azok elfogadása megtagadandó ugyan s a fél más, elfogadható érmei adására hivatandó fel, a visszatartott érmei azonban a félnek nem adandók vissza, hanem elismervény mellett bevonandók. Ezeket azután Kőrmöczbányára küldik. Ha a pénzverő hivatal azt véleményezi, hogy az érme bevonandó, annak értékét a nyers aransúly alapján visszatérítik arany-érték érmekben.

A közpénztárak csak olyan arany-érték érmeiket adhatnak ki, a melyek a törvényes forgalmi súlylyal még bírnak. Oly fizetési kötelezettségek, — ideértve a határvám-fizetéseket is — a melyek tényleg magyar vagy ausztriai aranyforintokban teljesítendő, a fizetésre kötelezett fél választása szerint, a korona-érték magyar vagy ausztriai veretű arany-érték érmekben is teljesítendő. Ily esetben 42 magyar vagy ausztriai aranyforint 100 koronával arany-érték-érmekben számítható. A pénztárak (határvám-hivatalok) kötelesek tehát oly fizetéseknél, a melyek a felek vagy más közpénztárak által tényleg aranyforintokban teljesítendő, arany-érték-érmeket és pedig huszkoronást 8 forint 40 krajczárral; 10 koronást 4 forint 20 krajczárral aranyban számítható elfogadni. A magyar és ausztriai veretű ötkoronás érmei minden, koronaértékben teljesítendő fizetésnél névértékükben fogadandók el. Az állami pénztárak azokat korlátlan mennyiségben tartoznak elfogadni. Magánfelek kezéhez a koronaértékben teljesítendő fizetéseket névértékkel számított ötkoronás érmekkel történhetnek; a fél azonban nincs kötelezve öt koronások 250 korona összesen tul fizeteskép elfogadni. Hasonlóképpen van a fizetés az egy koronásokkal is; a fél azonban nem köteles 50 koronánál magasabb összeget egy koronásokban fizetéseknél elfogadni.

A magyar vagy ausztriai veretű nikél-érmek, azaz husz- és tíz-filíresek minden fizetésnél, a mely koronaértékben teljesítendő, névértékben elfogadandók. Az állami pénztárak egy és ugyanazon féltől tíz koronánál nagyobb összeget ily érmekben nem tartoznak elfogadni. Hasonlóképpen nem köteles a fél tíz koronánál többet nikél-érmekben fizeteskép elfogadni. A bronz-érmek, a két- és egyfilléresek szintén névértékben fogadandók el; az állami pénztárak és hivatalok egy és ugyanazon féltől tíz koronánál nagyobb összeget ily érmekben nem tartoznak elfogadni. A fél azonban nem köteles egy koronánál nagyobb összeget bronz-érmekben elfogadni.

Kvóta-ellenes gyűlés.

Budapest, nov. 26.

Eötvös Károly és társai kvóta ellenes mozgalmat indítottak. Ma délután a Lipót-utcai Turul kerékpár fedett csarnokában tiltakozó népgyűlést tartottak kvótaemeléssel ellen való tiltakozásuk nyilvánítása végett. A népgyűlésen, alig 400 ember vett részt. Ott voltak: Eötvös Károly, Kossuth Ferencz, Olay Lajos, Hentaller Lajos, Madarász József, Komjáthy Béla, Lesskai Gyula, Beniczky Árpád, Tóth János orsz. képviselők, Dienes Márton szerkesztő stb.

A gyűlés elnöke Dienes Márton szerkesztőt, jegyzőjévé pedig dr. Bartha Ödönt választották meg.

Dienes Márton üdvözölve a megjelenteket, röviden vázolta az összeíjvetel cejét s azután Kossuth Ferenczre kérte föl szólásra, a ki a kvótáról mondotta el ismeretes nézeteit.

Utána Eötvös Károly beszélt és heves kirohanást intézett a kvóta ellen. Beszédének bevezető szavaiban Kossuthal is kibekült, csupán a kormánynak és kvótának maradt ellensége, a mi a kormánynak nem árt, a kvótának pedig nem használ.

Eötvös beszéde után dr. Schweighoffer Ferencz beszélt, a kinek beszéde után elhatározták, hogy a kvóta fölemelése ellen tiltakoznak és felkérlik a gyűlés elnökségét, hogy ezen tiltakozást az országgyűlés képviselőházának elnökségéhez juttassa azzal kérésével egyetemben, hogy a kép-

Az oszlop egy gépszerkezet által állandó forgásban van és pedig 363 nap alatt végez el egy fordulatot, miközben az oszlop körül rajzolt 12 függélyes vonás megmutatja a hónapokat is.

Archimedes egy olyan gömböt szerkesztett, a mely híven föltüntette a napnak, holdnak és más néhány égitestnek a mozgását.

Ezt a zsenális órát, egy ó-kori író szerint, valami rejtett szellem mozgatta.

Hasonló órát szerkesztett Posidonius bölcsész is, a melyről Cicero híres római szónok azt mondja, hogy ha meglátnák a Scythbók, bizonyára elhínnék, hogy van egy magasabb lény, mely az egész világot teremtette.

Ezek a példák eléggé mutatják, hogy mennyire haladtak az ó-koriak az órák földalálásában, s mégis még sok századnak kellett eltelnie, a míg sikerült a mai értelemben vett órát megszerkesztenie.

A vizórának nagyon szívsó volt az élete.

A 8. sz.-ban Kr. u. Y-Hang kínai csillagász olyan órát készített, a mely nemcsak az órákat, hanem még azok $\frac{1}{100}$ részét is megmutatta pontosan. S minden órában egy kis szobor jelent meg, a mely nagyot ütött a csemetyűre s avval hirtelen eltűnt ismét.

A 9. században Nagy Károly császár olyan órát kapott Harun Al-Arrosiv arab fejedelemtől, a mely csemetyűt, s a melynek 12 ajtaján rendre minden órában egy-egy lovas jött ki s 12 órakor már mind a 12 egyszerre eltűnt.

De ezek az óraművek is még mindig csak vizórak voltak.

(Vége következik.)

viselő a felemelni szándokolt kvóta arányt utasítsák vissza.

Ezután még felszólaltak *Klein Pál*, *Kard-hordó Árpád*. Ez utóbbinak beszéde után felolvasták a pár vidéki függetlenségi körök csatlakozását tiltakozó népgyűlés határozatát.

Végül még *Hentaller Lajos* orsz. képviselő beszélt, majd *Dienes* elnök berekesztette a gyűlést s a jelen voltak szétszórtak, minden rendezettség nélkül.

Városi közgyűlés.

Kolozsvár, nov. 27.

Fokozódott érdeklődés mellett folytatták szombaton délután a közgyűlést. A városi bizottság tagjai szép számmal jelentek meg s mindvégig kitartó érdeklődéssel kísérték a tárgyalásokat. A mi nem is csoda, mert elég változatos jelenetek játszódtak le s a tanácskozás nem folyt le minden incidens nélkül. Nagy vihar, azután derűtség s a milyen komolyan kezdődött és még komolyabban folytatódott a tárgyalás, ép oly vig hangulatban oszlott szét a közgyűlés. A tárgyalás megint nagyon kevés eredménnyel végződött, mindössze három kérdés nyert elintéztést.

Az ülést gróf *Béldi Ákos* főispán kevéssel három óra előtt nyitotta meg s az első napi közgyűlés megállapodásához képest elrendelte a *kabalapataki faeladási ügyre* vonatkozó ügyiratok felolvasását. A felolvasás szép időt vett igénybe s *Sebő Gyula* tanácsoson kívül kifárasztotta az egész jegyzői kart. Felolvastattat az ügyre vonatkozó miniszteri leirat, szerződés, arlejtési föltételek és *Tamási Sándor* volt tiszt főügyésznek szakvéleménye, melynek befejező része általános derűtséget keltett és az érdemes öreg ur lelkes eljénését provokálta.

A tárgyalás folyamán az első szónok *Koleszár Sándor* volt. Hangsúlyozza, hogy a vállalkozók elvállalt kötelezettségeiknek nem felelve meg, szerződésszegést követtek el s ezért a városnak joga van az általuk biztosítésképpen letett 20 ezer forintnak visszatartására. Indítványozza, hogy a vállalkozók erről értesíttessenek s a bánatpénz a házipénztárra utaltassék be; egyszersmind pedig az általuk okozott károkért ellenük a pör indíttassék meg, mindenekelőtt azonban szükségét látja annak, hogy a károk bírói szakértői szemle útján állapíttassanak meg.

Általános figyelem mellett szólalt föl ezután br. *Feilitzsch Arthur*. Az ő véleménye az, hogy a biztosíték tulajdonba vételére a városnak joga van. A nehezebb kérdés a vételár hátralék behajtása és a kauczióknak mikénti fölhasználása. Ez nem fordítható egyébre, mint a vállalkozók mulasztásából származott károk megtérítésére s az erdők kitaraktására. Ezek teljesítése után állhat elő az a kérdés, hogy a még esetleg fennmaradó összeg hova fordításáról gondoskodjunk. De ez sem fordítható a hátralékos követelés törlesztésére, hanem az esetleg jövőben konstatalandó károk megtérítésére. *A szerződés szerű kötelezettség saigoran, meroven, a méltányosság teljes kizárásával hajtandó végre* s majd csak azután vehetők figyelembe a méltányossági okok. A vállalkozók által ki nem használt erdők értékesítésére ez idő szerint gondolni sem lehet, mert az erdő-törvény intézkedései is figyelembe veendőek. A tanács fölhevandó, hogy a jogi intézkedések megtétele után az erdők szabályszerű fölmerése iránt a *szakközsegei által intézkedjék. El-fogadásra ajánlja a szakközsegeknek javaslatát.*

Dr. *Tutsek Sándor* a város érdekeinek megóvását tartja szem előtt. Épen ezért a kérdés megoldására más expedienst ajánl, mely ajánlatát kéri halasztási indítványnak tekinteni. Szerinte

mindenekelőtt a vállalkozók által okozott károk lennének, még pedig a vállalkozókkal egyetértőleg, megállapítandók és annak eredményéhez képest a vállalkozók a kártérítésre szólítottandók. Ez eljárás a tanács feladata lenne. Beszéde végén megjegyzi *Tutsek*, hogy a kiküldött bizottság jelentését nem látja szakszerűnek, hiszen annak egyik tagja, *Koleszár Sándor*, nem is járt a helyszínen.

E kijelentés nagy vihart idézett elő. *Koleszár* válaszulván a megjegyzésre, kifejti, hogy ő beszédében nem is hivatkozott személyes tapasztalataira, de sőt a jelentésben is ki van fejezve, hogy ő a helyszínen nem járt. E felszólalás után *Somodi* és *Tutsek* bizottsági tagok heves szóváltásba elegyedtek, mi kínos incidenszt idézett elő, melylyel e helyen bővebben azért nem foglalkozunk, mert, mint halljuk, az ügy magán uton nyer elintéztést.

Ez incidens fölött a közgyűlés — *Szavacsina Géza* polgármester felvilágosító és *Sándor József* bekeltető felszólalásai után — napirendre tért. A vihar lecsendesítésével rövid tárgyalás után a vita is befejeztetett s elnök elrendelte a szavazást.

A közgyűlés egyhangulag a szakközsegeknek javaslatát fogadta el, mely szerint kimondatlott, hogy a vállalkozók szerződésük felbontása és biztosítékuknak kiadása iránti kérésükkel elutasíttatnak és szerződés szerinti kötelezettségük teljesítésére pör útján köteleztetnek. Érdekesnek tartjuk itt megemlíteni, hogy e határozatot a közgyűlés ugyanannyi számú (52) képviselő jelenlétében hozta, mint korábbi, ezzel homlokegyenest ellenkező határozatát.

Az állatvásártéren tervezett új czédulaház építésének a kérdése az előtárgyhoz hasonlólag intéztetett el. Ezelőtt pár hónappal elhatározta a közgyűlés, hogy az állatvásártéren a régi rozoga épület helyett egy új czédulaházat építtet. E határozatot azonban a miniszter nem hagyta jóvá azzal az indoklással, hogy a városnak jövedelmező vagyona (regalepapir) nem fordítható nem jövedelmező (?) létesítményekre. Megindult a szóáradat ennél a kérdésnél is, csak hogy szerencsére nagyon kedélyes tónusban, úgy, hogy az előbbi harcziás hangulatot hangos derűtség váltotta föl.

Kondász Ferencz szólalt föl először az új czédulaház érdekében és védte a tanácsjavaslatát, s bár *Benigni* Sámuel többször félbeszakította közbeszólásaival, keményen argumentált a vásárosok érdekében. *Benigni* Sámuel és *Sebő* Samu azonban a régi czédulaház mellett szóáltak föl. Végre is az lett a dolognak a vége, hogy a közgyűlés 21 szavazattal szemben 23 szavazattal kimondta, hogy nem épít új czédulaházat, hanem utatítja a jelenleginek használható állapotba leendő hozására.

Hat óra után tehát eddig eljutottak szerencsén. A következő tárgyi előadóját, *Losonczy* Jánost, már meghallgatni is alig akarták s csak az elnök erélyes csemetésének lehetett köszönni, hogy másodszori előadás után a *Szavacsina-féle Berek-utcai telekfölösztási ügy is elintéztést nyert.* Azaz hogy dehogyan nyert! Még ezután fog kezdődni. A belügyminiszter ugyanis a városnak erre az ügyre vonatkozó határozatát sem hagyta helyben, mert nem tartotta jogosultnak, hogy a telektulajdonostól 5% átruházási illeték szedethessék. Pedig hát sokba kerül ám a városnak az utcák kövezése, világítási és egyéb költségei. Ezekre fedezet is kell. Azért aztán a közgyűlés bölcsen úgy határozott, hogy tudomásul vette a miniszter leiratát s az ügyet további megfelelő eljárás végett a tanácsnak kiadni határozta. Ó lássa aztán, hogy mit fog a tulaj-

donossal szemben méltányosnak és jogosnak találni.

E határozat végkép ki is merítette a bizottsági tagokat s félhét órákor be is fejezték a tárgyalást. Az előjelekből ítélve a közgyűlés még több napig fog tartani. Alig hisszük, hogy a költségvetés tárgyalásával a télen készen lesznek, mert hiszen ez a legfontosabb kérdés s az érdeklődés ennél bizonyára a tetőpontját fogja elérni. Szegény aspiránsok, kik a választást várják nehéz szívvel, reátok már csak a tanács tagjai fognak szavazni — még pedig valószínűleg Karácsony előtt!

HIREK.

Kolozsvár, nov. 27.

Vacsora gr. Kuun Géza tiszteletére. Az Erdélyi Irodalmi Társaság tagjai és a Kárpát-Egyesület több tagja tegnapelőtt este a New-York szálló külön termében vacsarára gyűltek össze az Irodalmi Társaság nagyjérdemű elnökének: gr. Kuun Gézának tiszteletére. A kedélyes lakomán jelen voltak: gr. Kuun Géza, *Palkovits* József altábornagy, dr. *Szamosi* János irod. társasági alelnök, *Kövár* László tiszteletbeli tag, dr. *Apáthy* István, N. *Bölöny* József, dr. *Csengeri* János, *Éjszaky* Károly, dr. *Ferenczi* Zoltán, *Felszeghy* Dezső, dr. *Halász* Ignác, *Herrmann* Antal, *Hegegy* Vilmos, dr. *Kovács* Dezső, *Kovács* Endre, *Kovács* János, *Kolbenhayer* Bertalan, dr. *Márki* Sándor, *Mera* Gyula, dr. *Moldován* Gergely, *Pap* Farkas, *Pap* Mihály, dr. *Posta* Béla, *Radnóti* Dezső, dr. *Richter* Aladár, dr. *Szadeczky* Lajos, *Szadeczky* Béla, *Szekula* Ákos, *Széky* Miklós, *Tanács* József, *Versényi* György.

Az első felköszöntőt dr. *Szamosi* János mondotta, éltetvén gr. Kuun Gézát. Ezután mindjárt gr. Kuun köszöntötte föl *Palkovits* József altábornagyot. *Palkovits* altábornagy viszont gr. Kuunra mondott lelkes toasztot. Most újból gr. Kuun emelt szót, megleghangu beszéddel üdvözölve dr. *Ferenczi* Zoltánt, az Irod. Társaság kiválóan érdemes titkárat, abból az alkalomból, hogy *Ferenczi* a budapesti egyetemi könyvtár igazgatójává neveztetett ki. Dr. *Szadeczky* Lajos *Kövár* László tiszteletbeli tagot éltette. *Felszeghy* Dezső az Irodalmi Társaság új tagjait: N. *Bölöny* Józsefet, gr. Kuun Istvánt és dr. *Kovács* Dezsőt köszöntötte föl. N. *Bölöny* József köszönetet mondván a megválasztásáért, az Irod. Társaságért üritet poharat. *Palkovits* altábornagy újabb köszöntőjében az egyetértést, *Éjszaky* Károly az alapítókát és köztük a jelenvolt *Széky* Miklóst és *Szekula* Ákost, dr. *Csengeri* János dr. *Ferenczi* Zoltánt, *Kovács* Endre dr. *Szamosi* Jánost, dr. *Szamosi* Éjszaky Károlyt, dr. *Márki* Sándor dr. *Moldován* Gergelyt, *Kovács* János és *Éjszaky* Károly gr. Kuun Gézát éltették, hatásoa köszöntőkben. A társaság a legjobb hangulatban késő estig maradt együtt.

A városház kiépítése. A városház kiépítésének a kérdése nincs ugyan fölveve a jelenlegi közgyűlés tárgysorozatára, de mégis aktuálisnak tartjuk e kérdéssel ismételtlen foglalkozni. A legutóbbi közgyűlésen tapasztaltuk a legjobban, hogy mily égető szükségét képez e kérdés mihamarábbi megoldása. A közgyűlési terem ugyanis, ha abban 80—100 ember helyet foglal, oly egészségtelen, hogy annak használatát hivatalból kellene betiltani. Ez alkalommal a többi helyiségekről nem is beszélünk. Elhallgatjuk, hogy még a polgármesternek sincs külön szobája, mert az is tanácskozó terem, elhallgatjuk, hogy a rendőrség, számvédelmi hivatal, kiadó, le-

váltár stb. milyen miserábilis helyiségekkel rendelkeznek; de éppen azoknak az uraknak az érdekében, a kiknek módjukban áll maguk részére egy alkalmas tanácskozó helyet létesíteni, már komolyan fölsszólunk és kérjük az intéző köröket, hogy vegyék szívükre a városatyák egészségi érdekeit és adjanak módot nekik arra, hogy a városház kiépítését elhatározhassák.

A siketnéma-intézet portókedvezménye. Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter ismételtén fényes bizonyítékát adta annak, hogy siketnéma-intézetünk felvirágzását ép úgy szíven hordozza, mint annak idején annak megalapítását. A miniszter ugyanis a kolozsvári siketnéma-intézet részére három évi időtartamra 300–300 forint frankó-jegy-adományt engedélyezett és intézkedett, hogy a kolozsvári posta- és táviradigazgatóság e frankó-jegy-adományt az intézetnek évenként megújítandó kérvényére kiutalványozza.

A Szent Antal kenyere társulat énekkara minden kedden és vasárnap 10 órakor a Ferenczrendiek templomában énekelni szokott a mise alatt. Az elite közönségből szervezett énekkart Sándor Ferencz bölcsészettani hallgató vezeti a legnagyobb szakértelemmel, úgy, hogy az énekkar valósággal meghódította a közönséget. Különösen nagy hatást gyakorol a közönségre a művészi precizitással éneklő Ave Maria, a melyet az énekkar gyakran ad elő, az ájtatoskodó közönség igaz lelki gyönyörűségére. Tegnap a 10 órai mise alkalmával énekel a kórus a templomot zsufolásig töltö hívek előtt. A közönség, mióta Szent Antal kenyere társulatának énekkara működik, azóta vasárnap és kedden zsufolásig tölti meg a templomot, mert mindenki gyönyörködni óhajt a sok vallásos ihlettel és meghatározó szépen éneklő Ave Mariá-ban.

A kőri estély védői. Az egyetemi körnek december 7-én tartandó estélyének védőkei dr. Fabinyi Rudolff egyetemi rektor, dr. Meltzl Hugó és dr. Pistóri Mór egyetemi tanárok.

Ingyenes felolvasás az iparos-iffjak számára. A tegnapi ingyenes felolvasáson, melyen az egyleti tagokon kívül városunk előkelőségei közül is sokan megjelentek, dr. Török Imre egyleti orvos számolt be tíz évi orvosi működésének eredményéről, kimutatván, hogy ezen idő alatt 10462 beteg részesült az egylet részéről gyógy- és pénzbeli segélyben. Az ez alkalomra összeállított s a közönség között szétosztott statisztikai kimutatás bizonyítja az egylet jótékony tevékenységét, orvosának a közegészségügy érdekében kifejtett buzgólkodását. Felolvasása után dr. Török Imre a hallgatóság részéről meglehetősen részletesen s működését az egylet elnöke szép szavakban köszönte meg.

Italmérésről illeték. Az 1899. évi XXV. törv. értelmében az 1900. 1901. és 1902. évekre az italmérési illeték újból kivittetik, miért a tanács értesíti a szeszest itelőknek kimérésével és kis mértékben való elárúsításával foglalkozó összes érdekeltet, hogy a kivetés alapján szolgáló összeírás jegyzék a városház emeleti 7. számú szobájában 8 napi közzémlére kitétetett, a mely határidőben azt a hivatalos órák alatt az érdekeltet megtekintethetik és az abban kitüntetett forgalmi adatokra nézve észrevételeiket írásban a városi tanácshoz benyújtva megtehetik.

Fölolvasás. Az iparosok s az ipari segédmunkások előtt tegnap d. u. az iparos egylet helyiségeiben, szép számú hallgatóság jelenlétében, Csengeri János dr. egyet. tanár rendkívül érdekes és tanulságos előadást tartott. Arany Jánosnak »Az első lopás« cz. költeményét ismertette és méltatta, a már töle megszokott meleg, színes előadásban A jelen voltak élénk élénzessel jeleztek ki elismerésüket a fölolvadó tanár iránt. A r. bizottság köszönetét Gámnán Zsigmond, iparkamarai titkár tolmácsolta. A jövő vasárnap Csengeri István, polg. isk. tanár tart előadást »A Magyar szent koronáról«.

Névnapi ünnepély. A városi polg. fiúiskola tanulói ma d. e. csinos kis ünnepséggel ülték meg igazgatójuk: Széchy Ákos dr. nevenapját, kit ez alkalomból számosan kerestek föl tisztelői, köztük az iparos tanoncz-iskola tanítótestülete, melynek jókívánságait Benedek Samu, társ. tanár tolmácsolta.

Rajztanfolyam Kolozsvárrt. Mártonffy Márton, vallás- és közokt. miniszteri osztálytanácsos, az iparostanoncz-iskolák országos főigazgatója, a városi polgári fiú iskola helyiségeiben tegnap d. e. Kozma Ferencz kir. tanácsos, tanfelügyelő, Kiss Sándor keresked. akadémiái igazgató, iparostanoncz-iskolai felügyelő bizotts. elnök jelenlétében, az iparostanoncz-iskola rajztanítóval értekezletet tartott egy, az iparostanoncz-iskolai rajztanításra képesítő tanfolyamnak városunkban leendő rendezése tárgyában. A jelen voltak erőmmel fogadták a főigazgatónak ez iránt tett előterjesztését, s kimondták ennek szükségességét. A jelenlegi rendszer szerint u. i. 10–15 évre van szükség, hogy valamely város tanoncziskolájának rajztanítói megszerezzék a képesítést, a Budapestben tartott évi 2 hónapos (s 3 évig tartó) tanfolyamokon. A helyi 6 hónapig terjedő tanfolyamokon az iskola összes, sőt a még leendő rajztanítói is megszerezhetik a képesítést, s az, az iskolát főtartó hatóságnak is kisebb áldozatába kerül, mint az évről-évre megújuló segélyezése a tanfolyamra menőknek. A tanfolyam költségeit a közokt. kormány, a keresk. és iparkamara s az ipartestület fedeznék. A tanfolyam megnyitását az intézők, a főtartás költségeinek biztosítása után, még e f. é. decz. hó felére tervezik, 15–20 résztvevővel. A tanfolyam ügyeit városunkban Kozma Ferencz kir. tanácsos, tanfelügyelő, Kiss Sándor felügy. biz. elnök s Széchy Ákos dr. igazgató intézik.

Meghívó. Az »Erdélyi Gazdasági Egylet« igazgató-választmányja 1899. évi november hó 29-én (szerdán) d. u. 1/4 órakor rendes ülést tart. Az ülés tárgysorozata: Mult X/30-iki ülés jegyzőkönyvének felolvasása. Jelentés a pénztár októberi havi forgalmáról. Jelentés a gyakornoki állás betöltéséről. Gazd. tanintézetűi ösztöndíjak megszavazása. Ülés napjáiig beérkező tárgyak. Indítványok.

Kötőke. Az izraelita nőegylet javára tegnap este Kollár Samuné lakásán kötőke volt. A kötőkén nagy közönség volt jelen és a jótékony célra szép összeg gyűlt be.

Czigányok huszárruhában. Ismeretes dolog, hogy a mi czigánybandáink, ha külföldre kerülnek, a vendéglőkben mindig huszár egyenruhában játszanak. Csakó Peti, a legkisebb kolozsvári primás most indul Hamburgba bandájával diadal és pénz szerzeni. Mielőtt elindult volna azonban, ő is megcsináltatta az uniformist és abban játszott még bucsuzót egyik vendéglőben. Az egyenruhás csapat nagy szenzációt keltett a vendégek között.

A kisiklások oka. A közuti vasut igazgatósága többször tett panaszt a rendőrségnél, hogy ismeretlen tettesek a vasut pályáján a sínre köveket raknak és a vonatokat veszélyeztetik. A multkor meg éppen éles Manlicher-töltényeket is találtak a síneken. Most végre sikerült a rendőrségnek Tóks Dénés cipész inast megcsipni, a ki a sínre emberfej nagyságu köveket rakott. Az inast bekisérték.

Fényes esküvő Székely-Udvarhelyt. Csikszentmártoni Szabó Gábor vármegyei aljegyző tegnap délután esküdött örök hűséget kadicásfalvi dr. Török Albert udvarhelyvármegyei nyug. főispán kedves és szeretetreméltó leányának, Piroskának. A polgári kötetést Gálffy Endre városi főjegyző, anyakönyvvezető végezte, mely alkalommal Hollaky Ártur főispán és Ujvárosy József uzoni nagybirtokos szerepeltek mint tanúk. Később a Szt.-Ferenczrendi szerzet templomába vonult az új pár, a hol Junk-Cseke Lajos apát adta rájuk az egyházi áldást.

A fogarasmegyei tanítóegyesület november hó 23-án tartott közgyűlések alkalmából a Lauritsch-szálló nagyteremben erkölcsi-leg és anyagiilag egyaránt sikerült műkedvelői estélyt rendezett, melynek tiszta jövedelméből 200 koronás alapítványt tesz a Tintók Házára; ezen felül elhatározta a testület, hogy az Eötvös-alapnak évenkénti 3 korona befizetésével minden egyes tag részvényese lesz. A közgyűlés iránt a város intelligens körei nagy érdeklődést tanúsítottak.

Kézrekerült gyilkos. Morár György m. szilvási lakos ezelőtt egy héttel feleségét meggyilkolta és megugrott a falujából. Egy ideig bujdosott, az éhség és az idő hazaverte, a hol aztán

a falusiak tegnap elfogták. Azt hiszik, hogy Morár elméletet s a gyilkosságot is betegségi rohama alatt követte el.

A nagyszebeni színházi affér. A nagyszebeni ismeretes színházi affér szereplőjét, a nemzeti érzéseiben megbántott s annak nyíltan kifejezést adó Eperjess Géza közös hadseregbeli huszárkapitányt a nagyszebeni hadtestparancsnokság több napi szobafogsággal büntette meg. A hadbírósa, a mely tudvalevőleg szintén vizsgálatot indított ez ügyben, fölmentette a huszárkapitányt.

Kőburg Klementina hercegné születésnapja. Kőburg Klementina hercegné, a ki jelenleg Abbaziában van, tegnapelőtt ülte meg 84-ik születésnapját. Az agg hercegnét ez alkalomból elhalmozták virágokkal, üdvözlő iratokkal és táviratokkal. Az összes uralkodók táviratilag fejezték neki jókívánságaikat. A fia: Fülöp és Fülöp Ágoston hercegek Abbaziába érkeztek, hogy személyesen üdvözlőjek édesanyjukat. Csokrokat küldtek: a bolgár fejedelem, Fülöp és Ágoston hercegek, Stefánia özvegy trónörökösné, Klotild főhercegné és József Ágost főherceg neje.

Kedves jelenet volt, mikor a születésnap reggelén a kis Cyrill bolgár trónörökös bement a nagymama szobájába és egy doboz csokoládét adott neki ajándékba a következő mondóka kíséretében:

— Tartsa meg a jó Isten még sokáig a kedves nagymamát és fogadja el ajándékba tőlem ezt a csokoládét, de mindet egye meg, nekem ne adjon belőle semmit.

A nagymama össze-vissza csókolta a kis trónörökös és az ő kedvéért megette mind a csokoládét.

A Festetic-palota égéséhez. A Festetic-palotájában pusztított tüzvész alkalmából a tegnap tartott tűzvizsgálat folyamánakép a rendőrség letartóztatta Lukácsy Antal bádagos legényt és Kerni János napszámot, mint a kiknek gondatlansága következtében keletkezhetett a tűz. Az illetőket szabadlábra helyezték ugyan de folytatják ellenük a vizsgálatot.

Öngyilkossági kísérlet. Leonhard Aszl Hugó, a bécsi íróvilág egyik ismert alakja, kezesztül vágta nyakát egy beretvával. Állapota súlyos, de van reménység felgyógyulásához. Öngyilkosságának okáról senkinek sem akar felvilágosítást adni, barátai azonban sejtik, hogy a tehetséges fiatal író reménytelen szerelem vitte a végzetes tetre.

Kormányozható léghajó. Egy magyar ember találmányáról van szó. A hadügyminiszterium technikai osztálya ngyan már hetek óta kísérletezik egy új fajta repülőgéppel, a melynek föltalálója Manninger József, soproni polgár. A kísérletek eredménye ezeidig nem került nyilvánosságra, mert a katonai köröket a legnagyobb titoktartásra utasították. Maga a föltaláló, a ki most Bécsben időzik, azt mondja, hogy tökéletesen megoldotta a kormányozható léghajó problémáját. Gépének négy jeles tulajdonsága van: bárhol állva lebegethet a levegőben, előre és hátra mozoghat, le és fölszállhat (mint a hal a vízben) és az ellenkező széláramlatot gyorsaságának fokozására használhatja föl.

Az ál-fináncz. Megirtuk, hogy a budapesti rendőrség a napokban egy veszedelmes szélhámost tartóztatott le, a ki Kolozsvárt is több csalást követett el. Az illető pénzügyőri főfelügyelő ruhába öltözve követte el a csalásait és lopásait, kihallgatásakor pedig Gergely István-nak mondotta magát. A nyomozás során azután megállapították, hogy a letartóztatott Petsár Géza-nak hívják, sátoralja-új helyi születésű, huszonkét esztendősből borbélylegény. Petsár ez idő szerint katonai szolgálatban áll, Resiczabányáról július hónap 23-án megszökött és azóta csalásból és lopásból tartotta fön magát. A rendőrség Petsárt, mint katonaszökevényt, átadta a katonai hatóságnak.

A rablógyilkos Gönczi-pár Euró-pában. Megirtuk, hogy Gönczi Józsefet és feleségét, a kik két évvel ezelőtt Berlinben egy millió-mosnót és mostoha leányát megölték és kirabolták, Rio de Janeiróban elfogták. A rablógyilkos házaspárt kedden délután hozta a Hapasia nevű gőzös Rio de Janeiróból Hamburgba. A kikötőben egy

rendőrbiztos és négy berlini rendőr várta a hajó kikötését. A rendőrök a hajó fedélzetén vették át a foglyokat. A partról kocsin a pályaudvarra, onnan pedig vasuton Berlinbe kísérték őket. A rio-de-janeiroi német konzulátus nagy összeget ajánlott föl *Bruneck* hajóskapitánynak, ha saját felelősségére elvállalja a foglyok átszállítását. A kapitány azonban visszautasította ezt az ajánlatot és így a brazilai rendőrség a foglyok őrzetére két rendőrt küldött ki, a kik velük tették meg a tengeri utat Hamburgig. *Göncziék* az utazás három első napján semmi ételt sem akartak elfogadni, a negyedik napon azonban meggondolták magukat és jóízűen fogyasztották el a kapott ételadagokat. A rablőgyilkos pár most a berlini Moabitfogházban várja méltó büntetését.

A gyermekhalandóság leszállítása. Abban a hatalmas küzdelemben, mely hazánk minden részében folyik a gyermekhalandóság leszállítására, a legalaposabb évekkel harcol az a javaslat, mely a baba-ügy országos rendezését tűzte ki maga elé. Ez a javaslat már a belügyminiszter előtt van, a hova azt az Országos Közegészségügyi Tanács *Tauffer Vilmos*, egyetemi tanár, nagystílű kidolgozása után, a közelmúlt napokban beterjesztette.

Ifjabb Dumas Sándor párisi szobra. René Saint-Marceaux már befűzte ifjabb Dumas Sándor párisi emlékszobrának az agyagmintáját. A művész a múlt héten mutatta be barátainak legújabb alkotását, mely finom koncepciójával és a kidolgozás erejével műtrőtt és laikust egyformán elragadtatott. A művész *Damus-t* úgy ábrázolja, a mint éppen ír. Feje gyöngéden odahajlik egy föl-ségesen szép asszony fölé, a ki fölébe sug. Ezeket a finom női gondolatokat a nagy író magába fel-szívja és aztán ír az asszonyok mellett és a nők érdekében szellemes, világutrá járó színműveket. Az a szép asszony, a ki a költőt inspirálja, egy hölgy-csoportból válik ki, mely a szobornál jobboldalán, a Dumas hősnőinek alakjaiból van összeállítva. A szobormintát most öntődében viszik és egy év múlva leplezik le a Malesherbes-téren.

Salisbury állapota. Londonból érkező hírek szerint, a legkomolyabb aggodalomra ad okot.

A transvaali háborn szabónői. Pim-livben 1900 szabónő és varrónő dolgozik az angol katonák ruháin és fehérneműin. Naponként 12 óra hosszáig dolgoznak és 20000 egyenruhát készítenek el. Múlt héten 8400.000 gombot rendeltek meg egy angol gyárnál az uniformisok számára.

Jótekonyczeli államsorsjáték. Mint az előző években, ez idén is nagy jótekonyczeli államsorsjáték rendeztetik. Ezen sorsjáték tiszta nyereményeiből következő jótekonyczeli intézmények részesednek: 1. A vagyontalan állami tisztviselők özvegyei és árvái részére létesítendő alap. 2. A sárvári köz-kórház. 3. A katolikus tanoncokat védő egyesület. 4. A budapesti V. kerületi népkönyha. 5. A Paulai Szt-Vinczéről nevezett igralmas nénék vezetésére bízott ó-budai tan- és nevelőintézet. 6. A Fehér kereszt országos lelenczház egyesület. 7. A Zeng városi köz-kórház. 8. A kaessi Mensa Akademia. 9. A budapesti Tabitha egyesület. 10. A magyar Vörös kereszt egyet kolozsvári fiókja ajándéka 1/10—1/10 részében. A játékért nagyon kedvező esélyekkel kecsegtet; a főnyeremény 150.000 korona, az összes nyeremények 365.000 koronára rúgnak. Sorsjegyek a 2 frtért kaphatók minden adó- és sóhivatalnál, a legtöbb postahivatal és dobánytőzsdében. A buzás f. é. december hó 30-án történik.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi játékrend.

Hétfő:	Utolsó szerelem.	(b. 56. sz.)
Kedd:	Henschel fuvaros.	(b. 57. sz.)
Szerda:	Henschel fuvaros.	(b. 58. sz.)
Csütörtök:	Csongor és Tünde. Vörösmarty.	
	Mihály emlékeztetése.	(b. 59. sz.)
Péntek:	Sulamith.	(b. 60. sz.)
Szombat:	Sulamith.	(b. 61. sz.)
Vasárnap:	d. u.: Londoni koldusok.	
	Este: Sulamith.	(Szünet IV.)

A színházban. Szombaton és vasárnap este *Verő György* „Ezer év”-jét ismételték meg.

Az előadásokat a közönség ezuttal is jól fogadta és az egyes szereplőket gyakran megtapsolta.

Vasárnap délután „A *Gyurkovics lányok*”-at, *Hercegh* Ferenc népszerű életképét adták, telt ház előtt. A délutáni közönség derült hangulatban nézte végig a bunyevác familia ötletes históriáját.

Az Erd. Irodalmi Társaság. Tegnap délelőtt 11 órakor tartotta az „Erdélyi Irodalmi Társaság” rendes fölolvasó ülését. A fölolvasások sorát *Kuun Géza* gróf elnök nyitotta meg ily című értekezésével: Erdély tudományos igyeke-zete a múlt század utolsó és a jelen század első tizedében. Értekezésében a tudós gróf élénk és változatos előadásban tárgyalta és jellemezte annak az időnek összes nevesebb tudósait és tudománypártoló hazafait, ismertette különösen azokat a levelezéseket, melyek ezek között váltak és a melyek eddig még nagyon kismértékben kerültek nyilvánosságra.

Foglalkozott azokkal a törekvésekkel, melyek az erdélyi nyelvvel és kéziratkészítő társaságok megalapítására vezettek. Fejtegetéseiben — mint előrebocsátotta — *Kemény József* gróf munkája nyomán indul, de attól eltérő eredményekre jut. A tartalmas fölolvasást a közönség mindvégig élénk érdeklődéssel kísérte és a végén zajos ovációban részesítette a fölolvasót.

Kuun Géza gróf után *Csengeri János* dr. olvasott föl egy jelenetet *Aeschilos* egy tragédiájának fordításából, végül pedig *Versényi György* adta elő néhány újabb költeményét, mindketten nagy tetszés mellett.

Az Irodalmi Társaság fölolvasásán igen nagy és díszes közönség volt jelen, köztük a főúri körök igen sok hölgy tagja is.

Zenekari hangverseny. A kolozsvári Zene-Conservatorium, melynek hangversenyei iránt mindig nagy érdeklődés szokott mutatkozni, Kolozsvár város zenekedvelő közönsége körében, holnap este rendkívül élvezetesnek ígérkező nagy zenekari hangversenyt rendez a vigadó nagy termében.

A hangversenynél, melyen *Farkas Ödön* igazgató fog vezényelni, különös érdekel ad az, hogy *Udvardi Emilia* kisasszony opera énekesnő, a kinek gyönyörű hangját a kolozsvári közönség ismeri, két énekszámmal vesz részt azon. A hangverseny műsora érdekes és kezdete 7 1/2 órakor lesz.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Bérlet 57. (páratlan) számban:

Kolozsvár, kedden, 1899. november 28-án

itt először:

Henschel fuvaros.

Dráma 5 felvonásban. Írta: Gerhardt Hauptmann.

SZEMÉLYEK:

Henschel, fuvaros	— — — — —	Szentgyörgyi I.
Henschelné	— — — — —	Laczkó Aranka.
Schäl Hanne (később Henschelné)	— — — — —	Horváth Paula.
Berta	— — — — —	Fehérvári Anna.
Walthier, lókereskedő	— — — — —	Leővey Leó.
Siebenhaar	— — — — —	Janovics Jenő.
Wermelskirch, fogadós	— — — — —	Vendrei F.
Wermelskirchné	— — — — —	K. Árpási K.
Franziska, leányuk	— — — — —	Turbányi O.

Történik a 60-as években. Színhely: a „Szürke Hattyu” fogadó — szilésiai fürdőhelyen.

TÁVIRATOK.

(A „Magyar Polgár” eredeti táviratai.)

Országgyűlés.

Budapest, nov. 27. A képviselőházban ma *Dániel Gábor* elnökölt. *Scitovszky* és *Lator* képviselők igazolása után *Mün-*

nich előadó beterjeszti jelentését az ujoncz-provizoriumról. Ezután a delegáció tagjainak megválasztására került a sor, kiket lista szerint megválasztottak. *Kossuth* Ferenc kijelentette pártja nevében, hogy a szavazásban nem vesznek részt.

A legközelebbi ülés szerdán lesz. Ek-kor a hazai ipar kedvezményéről szóló törvényjavaslatot fogják tárgyalni. Ugyan-ekkor válaszol a miniszterelnök *Barabás Bélának* a Hier-féle interpellációjára.

A főrendiház ülése.

Budapest, nov. 27. A főrendiház mai ülésén, melyen *Vay Béla* br. elnökölt, vita nélkül fogadták el az indemnytást, a népszámlálási és a munkás törvény-javaslatokat.

A vasárnapi munkaszünet rendeleté-nél gr. *Zichy* Nándor felszólalt, hogy a munkaszünetet ne pótolják a szombati és hétfői hosszabb munkaidővel. *Hegedűs* miniszter megnyugtató válasza után a delegáció tagjait választották meg, s ezzel az ülés véget ért.

A delegáció.

Budapest, nov. 27. A szabadelvűpárt megválasztotta a delegáció tagjait. A volt nemzeti pártiak közül delegátusok lettek: *Apponyi Albert* gr., *Horánszay* Nándor, *Bolgár* Ferenc és *Esterházy* Mihály.

A magyar delegáció tagjai szerdán utaznak Bécsbe, a hol csütörtökön megtartják az alakuló ülést.

A király pénteken fogadja a delegáció tagjait.

A magyar delegáció legtöbb tagja, a képviselőház, december 4-ikén tartandó ülésére, a mikor a kvóta törvényjavaslat tárgyalás alá kerül, visszatér Budapestre.

Borzalmas szerencsétlenség.

Bécs, nov. 27. Özvegy *Dunin* Borkovszka grófné borzalmas szerencsétlenségnek esett áldozatul. A mint szobaleánya reggel benyitott a hálószobába, urnőjét teljesen megszenesedve találta. Valószínűleg a grófné olvasás közben elaludt, mialatt mennyezetes ágyának függőnye tüzet fogott az éjjeli szekrényen álló gyertyától.

GYÁSZROVAT.

Theil István halála. A kolozsvári királyi törvényszéknek gyásza van. A Bánffy-palota erkélyére kitűzött fekete lobogó jelzi, hogy *Theil* István, a kolozsvári királyi törvényszék derék, köztisztelőben álló bírja meghalt. Az elhunyt 64 éves volt és élete végeig lelkiismeretesen teljesítette hivatását. Nemrég tüdőgyulladásba esett, a miből többé nem gyógyult fel. Temetése az evangélikus egyház szertartásai szerint holnap délután 1/3 órakor lesz. Holttestét a vasúthoz szállítják, honnét Berethalomra viszik örök nyugalomra.

Cikhart János temetése. Nagy rész-vét mellett temették el tegnap délután *Cikhart* János cs. és kir. I. oszt. élelmezési parancsnokot. A gyászszertartást *Biró* Béla apátplébános végezte, ténys segédlettel. A temetésen az 51. gyalog-ezred zenekara játszott és a helyi tisztikar majdnem teljes számban kivonult. A gyászköcs után az elhunyt két hadnagy fia ment.

Stuckheil Gusztáv miniszteri osztálytanácsos és *Stuckheil* Gyula kir. tanácsos, pénzügyigazgató sógorukat gyászolják az elhunytban.

Légrády Károlyné temetése. Nagy részvét mellett temették el szombaton délután 3 órakor malomszegi *Légrády* Károlynét, *Légrády* Károly országyűlési képviselő és a „Pesti Hírlap” kiadótulajdonosának feleségét. A váci-kört 78. sz. alatti gyászházban nagyszámu előkelő közönség jelent meg a végtisztességen. Az utcán oly nagy tömeg gyűlt össze, hogy a temetés alatt lenn akadt a kocsiközlekedés. A beszentelést *Lollos* Lennárd lipótvárosi prépost-plébános végezte, nagy és fényes segédlettel, mely után a tömérdek koszorúval borított koporsót kivitték a kerepesi úti temetőbe, a hol a családi sírboltban örök nyugalomra helyezték.

ÉRTESÍTŐ.

A Rongyos-egylet részére adakoztak pénzben: Szacsavay Sándor 5 frt, gr. Vass Ottília 3 frt, gr. Esterházy Jánosné, br. Jósikáné 2—2 frt, Székula Akos, Biasini Sándor, Veress Jenőné, dr. Maizner János, Vécsei S., br. Rudnyánszkyne, Polák Lajosné, Trandafir Miklós 1—1 frtót. Fogadják a nemes szívű adakozók hálás köszönetünk nyilvánítását. A Rongyos-egylet nevében: br. Bánffy Zoltánné elnök. Elek Gyula titkár.

REGÉNYCSARNOK.

Nőiség és szerelem.

Írta: Anne-Charlotte Löffler.

— Svédhöl: Szász Zsombor. —

(Folytatás.)

(44)

Andrea azalatt megbeszélte a paraszttal, kit a uton talált, hogy hajtassanak vissza a kereszt-utra, Alie után, de előbb elhitett vele, hogy igazán elhagyta; hogy lássa mikép veszi föl, egy szikla mele huzódott és leste. Láttá egyenetlen, ideges futását és örült a gondolatra hogy mikép fogja fáradtan karjaiba venni, a szekérre emelni és megkérdezni, hogy: megtanulta-e már most, hogy a legjobb, a mit tehet, az, hogy felhagy minden saját akarattal és vakon követi őt. De aztán látta, hogy megáll és haboz, mikor az utra ér, mely a másik faluba vezet. Aztán gyors, határozott mozdulattal arra az utra tér és nem-sokára eltűnik a ház mögött.

Ertette, mi volt szándéka. Oh, azt hitte, hogy utána fog futni oda! Azt hitte, hogy ijedten és bűnbánóan jönni fog és rimázkodni, hogy térjen vissza vele!

Gonosz gondolata jött. Felült a szekérre és mondta a parasztnak, hogy hajtson tovább.

— Nem térünk vissza a signoraért? — kérdezte a kocsi.

— Nem, nem szükséges.

Alie feszülten várt kis szobájában egész este. Bizonyosan keresésére indul, ha nem látja jönni. Olyan könnyen kitalálhatta, hogy ide menekült, hogy okvetlenül eljön tudakolni utána.

Beállt az éj és nem jött. Tehát erre volt képes! Nem volt nagyobb szerelme, mint hogy tudva, hogy künn van egyedül a sötétben, nem is járt utána, hogy mi lett belőle. De ha azt hitte Andrea, hogy most ő lesz az, a ki előbb enged, akkor csalódott. Türelmesen fog várni egy két napot és ha nem jön, akkor azt kell hogy higgye, hogy meg akarja ragadni ezt az alkalmat, hogy megszabaduljon s akkor nincs mit tenni, mint jegyet váltani és eltűnni.

Másnap Andrea egész nap várta Aliet. Biztos volt, hogy jönni fog, de mégis majdnem elkecseregett ellene, hogy ilyen módon el tudta hagyni. Egész nap le se járt a ház előtt és cigarettázott, felig kiegészített dobtól és készített mást, — az utat leste. Csodálatos hidegség borította el mind jobban kedélyét. Oh, hát csak ennyi volt Alie egész ragaszkodása! Ilyen kis próbát nem áll ki? Hiszen akkor tökéletesen csalódott benne, csak képzelődés volt, mikor azt hitte, hogy olyan teljesen megnyerte, hogy többé nem tud kibontakozni. Hát akkor mire való volt az egész tréfa? — Oh, tudhatta volna, hogy ez nem lehet valóság. Mikor volt neki valaha életében tökéletes viszonya. Tudta ő mindig, hogy ennek egy napon vége kell hogy legyen, csak úgy, mint a többinek. Csak azt nem hitte, hogy ilyen hamar

lesz. Hanem jobb így, a hogy van, igazán ideje volt már, hogy megszabaduljon, — hiszen már majdnem ott volt, hogy a legközelebb, gyatrabb módon, összekösse magát ezzel a leánnyal. Holnap postakocsira ül és elmegy innen. Most tudta legalább, hogy meg fog vigasztalódni, — s ő, a ki olyan sokszor félt, hogy egy napon kényszerülve lesz, hogy neki vigasztalhatatlan bánatot okozzon! Hal' Istennek, nem volt veszedelem!

Még mind járt, cigarettázott és leste az utat, mikor besötétedett. És olyan ideges és ingerült lett, hogy majdnem megvert egy kicsi fiút, a ki futva jött feléje, mintha mondani akart volna valamit, s aztán csak egy soldot kért. Megszólította az arra hajtó parasztokat, hogy nem láttak-e egy dármat az uton? és mikor a fogadós né megkérdezte, hogy a signora ma sem jön-e haza, dühösen ráförmedt, hogy ne elegyedjék olyan dolgokba, a mihez semmi köze.

Alie, közben, a kétségbeesés nyugalmával gondolkodott, hogy mit tegyen. Hogy utazzék azzal a kis pénzzel, a mi a zsebében van és minden utikészület nélkül? Nem, várni fog még egy napot és aztán elküld hozzá valakit egy levéllel, a melyben kéri fogja, hogy küldje el a holmiját. Sokszor megírta ezt a levelet és újból eltépte és újból megírta, a nap folytán, — mérsékelte benne az eredeti keserűséget, a mig végre majdnem gyöngéd volt.

»Megtaláltuk az alkalmat, a melyet te az elválásra kerestél, — akarta végül írni. — Emlékezzünk egymásra keserűség nélkül... a mi engem illet, én mindig aldaní fogom ezeket a kimondhata lanul boldog napokat, a melyeket ajándékoztál!»

Könyzapor közt írta.

A mint a nap haladt előre, kedélye mind lágyabb lett. Heves, minden okoskodás nélküli vágy kezdett erőt venni rajta. Sobasam látni többet! Hiszen ez lehetetlen. Vége örökre! És most induljon el arra a hosszú, végtelen utra, Svédországba, egyedül. Úljön éjjel-nappal a kupében ezzel a bánattal szívében, a mig végre megérkezik, mire? Egy örökké üres életre, napokra, éjszakákra, hetekre, hónapokra, évekre, melynek semmi más tartalmuk nem lesz, mint folytonos töprengés a fölött, a mit birt és elvesztett. Nem, ettől meg lehet bolondulni és meg is fog, ha megint hazamegy. De mit lehetett tenni? Elutazni, azt meg kellett hogy tegye, tudatnia kellett Andreával, hogy elutazott, de aztán? Éjjel, mikor a postakocsiban megy, a vad hegy-szorosban! Künn fog helyet venni a fedelen, azt a kellemes kettős ülést, a hol ültek, mikor jöttek, honnan a mélységek olyan szédítően néztek ki — aztán éjjel — egy ugrással! Igen, ez volt az egyetlen számára.

Estefelé türethetetlen félelem fogta el. Hátha Andrea már meg is tette, a mire ő gondol. Ha az estéli postával elutazott! Hány óra? A postakocsi 9-kor indult. Nem, még volt idő.

És kétségbeesetten, eszmélet nélkül, mindent feledve a mellett a gondolattal mellet, hogy meg kell hogy gátolja az elutazásban, futni kezdett a falu felé.

Andrea még a hotel előtt állott és szivarozott. Sötét volt már és nem várta többé Aliet. De nem akart bemenni, mikor a többi vendégek vacsorához gyűltek. Mikor a fogadós né akaratoskodott, hogy mégis csak egyék valamit, olyan erősen menyörgött rá, hogy: hagyjon békét! hogy senki sem mert többet közeledni hozzá. Láttá a nagy, nehézkes, hatlovas postakocsit lassan az állomás felé hajtani és épen azon elmélkedett, hogy ne utazzék-e még ma este el, mikor apró, gyors lépteket hallott és egy kis nő alakot látott feléje futni.

Eldobta cigarettáját, egy pár lépést tett előre, meggyőződött róla, hogy Alie volt és szemei diadalmasan ragyogtak föl; füle zúgott; halántéka remegett, mintha elakarna menni az esze; kitárta karjait és magával vonta szobájukba. Alie zokogva borult mellére és mind a ketten — mint a bolondok — sirtak és kacagtak föl-váltva; majdnem agyon ölélték egymást és nem tudtak szöhoz jutni. S mikor végül Alie beszélni akart, Andrea elhallgattatta.

— Csak hagyd, hogy érezzem, hogy megint itt vagy, — mondta és a késő éjszakában ülte maradt, Alie magához szorítva és mozdulni sem hagyta.

— Tudod mit mond Runeberg? — kérdezték Alie sugva.

„I himlen
of deras kärlek föddes
ej ordens skyar mera”.

(Szerelmük egén nem született több szó-felhő.)

Később sokszor visszatért erre Andrea.

— Nem érdemes, hogy arról beszélj, hogy elhagysz, mert most már láttad, hogy nem tudnád megtenni. Még ha én óhajtanék is megszabadulni tőled, nem fog sikerülni, — te keményen fogsz tartani.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde hete.

Budapest, nov. 26.

A hosszú meleg ős, csapadék nélkül egyrészt a fejlődést nagyban hátráltatja, másrészt azonban a dunai hajó-forgalmat előmozdítja, miért is a fővárosi nagy malmok nem vásárolnak nagyobb mennyiségű gabonát. Ha már segélyraktáraik nem volnának a téli időre elegendők, pedig a lisztgyárak a szükséges nyers-áru felett máris rendelkeznek, akkor is a nyitott vízi út lehetővé teszi, hogy rövid idő alatt nagy mennyiségeket beszerezhessenek.

Ugy a kül-, mint a belföldön a lanya irányzat uralkodik és a készaru e héten is 10—15 krajczárral hanyatlottak árában. F. mellett a malmok alig 75.000 métermázsza búzát vásároltak össze.

A külföldi árujegyzékeknek megfelelően a határidők is hanyatlottak 5—15 krajczárral. Az októberi buza az új vetések kevésbé kedvező állása miatt inkább tartotta áruinóvját.

Egyéb gabonaneműek közül árpa nagyobb tételekben jobb keresletnek örvend, a tengeri a kőbányai zár daczára is ártartós maradt.

Szerkesztőségi telefon-szám 49.

Kiadóhivatal- és nyomdal telefon-szám 364

NYILT-TÉR.

Indítatva érzem magamat, hogy a

Triesti általános biztosító társaság

(Assicurazioni Generali)

kolozsvári főügynökségének köszönetemet fejezem ki azon esetből kifolyólag, hogy daczára azon körülménynek, miszerint ökrömet szabad ég alatt, még a nyár folyamán villámcsapás sújtotta és bejelentésemet teledékenységből csak e hó 15-én tettem meg, káromat a legmértányosabb módon liquidálta és a mai napon kifizette.

Fölhivom gazdátársaim figyelmét nevezett társaság méltányos eljárására és meggyőződésből ajánlom pártfogásukba.

Kendeffy Gyula

mező-mehesi nagybirtokos.

A 4 1/2 %-os

magyar regálé kártalanítási kötvények
utolsó szelvénye

1900. január hó 1-én járván le,

az új szelvényiveket, a szelvényutalványok
beszolgáltatása mellett

jutalék- és díjmentesen

szerzi be

a magyar leszámítoló és pénzváltóbank
erdélyrészi fiókostálya.

980 2-4 Kolozsvárt, belkőzép-utca 8. sz.

Es. 38501-1899.
tan.

982 1-1

Haszonbéri hirdetmény.

Kolozsvár sz. kir. város Tanácsa közhírré teszi, hogy a Trencsin-téren levő és a város tulajdonát képező „Két ágyú”-hoz czimzett **korsma-helyiség** 1899. évi december **hó 13-án** délelőtt 10 órakor a városház nagytermében tartandó nyilvános árverésen bérbe adatik.

A bérleti idő kezdődik 1900. évi április hó 1-én és tart egy évig, azaz 1901. évi márczius hó 31-éig.

Kiküldési ár: az eddigi **360 frt évi bér.**

A ki árverezni akar, 10% bánatpénzt köteles letenni.

A szerződési pontozatok a városi levéltárban — a hivatalos órák alatt — megtekinthetők.

Kolozsvár sz. kir. város Tanácsának 1899. november 21-én tartott üléséből.

SZVACSINA GÉZA,
polgármester.

Arany- és ezüstáru-gyár és verde-intézet.

Rubin A. és Fia BUDAPEST.

Gyár:

VIII., Német-utca 9.

Telefon 56-60.

Iroda és elárúsítás:

VIII., Eszterházy-utca 20. szám.

Telefon 57-92.

Saját készítményü

simas és mintázott evőkészletek, tálcák, kenyérszekerek, gyümölcstartók, girandolok, gyertyatartók, service-ok, tolette-ok, versenytárgyak, koszorúk, érmek, mindennemű egyházi tárgyak stb. mindennemű kivételben.

Nagybani áruk.

Javítások és újalakítások saját költségén eszközöltnék.

959 3-8

TROPON

Tapláló tojásfehérnye.

1 kiló Troponnak a tápértéke egyenlő 5 kiló marhahússal vagy 180-200 tojással. A Tropon közvetlenül a vérbe megy át és az izmokat táplálja kövéredés nélkül. A Tropon rendes élvezetével betegnél vagy egészségesnél az erő növekedik és egyéni izlés szerint minden étkebe vehető. A Tropon szer felette olcsó és ezért mindenki által megszerzethető. 906 5-10

Kapható minden gyógyszerárban és droguériában.
Tropon-Werke, Mülheim-Rhein.

Képviselet Ausztria-Magyarországra:
M. Winckler, Wien 5., Wienstrasse 55.

GUMMI

és halhólyag, az egyedüli legbiztosabb, legmegbízhatóbb és teljesen ártalmatlan, gyorsan és könnyen alkalmazható **övszer** férfiak és nők részére. Ára tucatzatonként eredeti párisi minőségben frt 1.—, 2.—, 3.—, 4.—, 5.—, 6.—, 7.— és 8.—. Bouts americ. tucatzaja frt 3.—, 4.— és frt 5.—.

Női övszerek: Hasse tanár-féle frt 2.—, Mensinga tanár-féle frt 2.50, dr. Earlet-féle frt 3.— darabonként. Ezen női övszerek százszor is használhatók. 849 10-40

Hölgy szivacsok, valódi párisi, tucatzatonként frt 2.—, 3.—, 4.—, 5.— és frt 6.—.

Diana öv, havi kötő, nőknek, legjobb a világon, drbjta frt 2.50.

Kimerítő árjegyzék zárt borítékban ingyen és bérmentve.

Megrendeléseket pontosan és diszkrétan eszközöl utánvét mellett vagy a pénz előleges keltőlde után

J. REIF, Bécs, Brandstätte 3.

1881-ben alapított hírneves higieniai specialista cég.

20% engedményt kap mindenki ki e hirdetésre hivatkozik!

H I R D E T É N Y.

6 cs. és apostoli királyi Felügyének legfelső elhatározása alapján ezennel megkezdetik

a XXI-ik magyar királyi államsorsjáték

rendeze, melynek remélhető tiszta jövedelme következő **készhasznú és jótékonyozásokra** fog fordíttatni: 1. A vagyonaltam állami tisztviselők özvegyei és árvái segélyezésére szánt alap. 2. A sárvári közorház. 3. A katolikus tanoncokat védő egyesület. 4. A budapesti V. kerületi népkönyha. 5. A Paulai Szt. Vinczéről nevezett irgalmas nénék vezetésére bizott ó-budai tan- és nevelő-intézet. 6. A fehér kereszt országos lelencház egyesület. 7. A Zenggyvárosi közorház. 8. A kassai Mensa-Akadémia. 9. A Budapesti Tabitha egyesület. 10. A magyar vöröskereszt egyet kolozsvári főjka a jövedelem egytized-egytized részében.

E sorsjáték összes, 7691-ben megállapított nyereményei az alább következő játékterv szerint **365000 koronára** ragnak és pedig:

1 főnyeremény	150.000 korona	10 nyeremény	1.000 korona
1	50.000	20	500
1	20.000	50	100
1	10.000	100	50
2 nyeremény	5.000	1000	20
5	2.000	6500	10

Az összes nyeremények készpénzben fizetnek ki.

A húzás visszavonhatatlanul **1899. évi december 30-án** Budapesten történik.

Egy sorsjegy ára 2 frttal o. é. van megállapítva.

Sorsjegyen kaphatók a m. kir. lottójövedéki igazgatóságnál Budapesten, (IX., Csepelrakpart, félemelet) a hová a megrendelt sorsjegyek ára postautalvány mellett előre beküldendő, valamennyi adó- és sóhivatalnál, a legtöbb postahivatalnál és minden városban és nevezetesebb helységben felállított egyéb sorsjegyaróló közegnél. Budapest, 1899. augusztus hó 1-én.

927 4-4

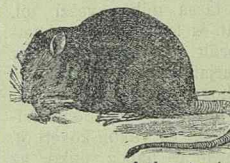
M. kir. lottójövedéki Igazgatóság.

+++++G+++++

E. Hammerschmidt gyógyszerész

által készített

patkány virsli

D. R. P. 95277. és G. M. Sch. 76024. az elismert legjobb patkány-méreg a világon, a mely a patkányokat tömegesen pusztítja és kis mennyiségben is. Embereknek és háziállatoknak ártalmatlan. Számtalan elismerő nyilatkozat minden körből.

Ára: 45 kr, 75 kr. és 1 frt 30 kr.
Főraktár Kolozsvárt: **SZÉKY MIKLÓS** gyógyszerésznél. 855 8-10

Hagyatékokat, régiségeket,

ezüstöt, ékszer készpénzért vásárol

Lőfkovits ékszerész Debreczen,

ugyan ő — grammonként 1 kr. munkadíj ráfizetésével — régi ezüstöt becsérél legdivatosabb 13 próbás éteszközökre. 816 10-15

CHRISTOFLE & Cie.

cs. és kir. udvari szállítók
Wien, I., Opernring 5.

Kezesség mellett vastagon ezüstözött evőkészletek, ke-lengyék, thea- és kávé-készletek, asztal-diszkek egyszerű és gazdag kiállításban.

Vendéglők, szállodák és nevelő-intézetek részére különös czikkok. Fehér alapanyag. Ezüst mennyiség minden darabon rábelyegezve, és a fenti gyári védjegy.

Az ezüst egyedüli pótléka.

12 evőkanál . . . 16.50	12 moca kanál 6.50
12 villa . . . 16.50	1 levesmerő . 5.50
12 kés . . . 17.—	1 tejsmerő . . 3.25
12 dessert villa 15.—	1 zöldesmerő 4.—
12 . . . kés 15.—	12 palló . . . 8.25
12 kávékanál 8.50	1 nagy villa . 1.50

Költségvetés és árjegyzék ingyen.

Gyári áron kapható Kolozsvárt

Hunwald Lipót és Fia uraknál.

983 1-23

Magyar Polgár Könyvnyomdája Kolozsvárt.

Tulajdonos: AJTAI K. ALBERT.

Már 16 év óta fennálló és az összes magyar vidéki nyomdák között általán elsőrangúnak elismert, a legmodernebb anyagokkal dúsan felszerelt

Könyvnyomda,

mely különösen alkalmas minden olyan nyomtatványok előállítására, melyeknek az ízléses külső, belbecsét is emelni van hivatva; de éppen olyan csinnal és lehető jutányos árban készít mindennemű más, egyszerűbb nyomtatványokat is, és mind ezeknek nemcsak csinnal és hibátlan, hanem a megrendelő által megssabott időre való pontos előállításáért is felelősséget vállal.

Vidéki megrendeléseket legpontosabban teljesít.